Dobór osób do badań

6 sierpnia 2024

J. Brzeziński wyróżnia dwa rodzaje doboru osób do badań. Pierwszym z nich jest dobór celowy, czyli taki dobór w którym badacz sam lub odwołując się do opinii eksperta wybiera określone osoby do grupy badawczej, kompletując próby na podstawie zgłoszeń ochotników. Drugim typem doboru osób do badań, jest dobór losowy[1].

Dobór osób do badań pedagogicznych jest kluczowym elementem procesu badawczego, który wpływa na jakość i wiarygodność uzyskanych wyników. Istnieje wiele metod doboru próby, które mogą być zastosowane w zależności od celów badania, rodzaju badań (ilościowych lub jakościowych) oraz dostępnych zasobów. Proces doboru osób do badań obejmuje kilka kluczowych kroków i decyzji, które mają na celu zapewnienie reprezentatywności próby oraz minimalizację błędów badawczych.

Pierwszym krokiem w doborze osób do badań jest określenie populacji badawczej, czyli zbioru wszystkich jednostek, które są przedmiotem zainteresowania badacza. Populacja badawcza może być szeroka, na przykład wszyscy uczniowie szkół podstawowych w danym kraju, lub węższa, na przykład uczniowie jednej konkretnej szkoły. Jasne zdefiniowanie populacji jest kluczowe, ponieważ stanowi podstawę do dalszych etapów doboru próby.

Kolejnym krokiem jest decyzja, czy badanie będzie przeprowadzone na całej populacji (badanie pełne), czy na jej części (badanie próbne). W praktyce badania pełne są rzadkością ze względu na ich koszty i logistykę, dlatego najczęściej stosuje się badania próbne. Badacz musi więc określić wielkość próby, czyli liczbę osób, które zostaną włączone do badania. Wielkość próby zależy od kilku czynników, takich jak cel badania, dostępne zasoby, pożądana precyzja wyników oraz heterogeniczność populacji. W badaniach

ilościowych, aby uzyskać reprezentatywną próbę, często stosuje się metody statystyczne do określenia minimalnej liczby jednostek potrzebnych do uzyskania wiarygodnych wyników.

Dobór próby może być przeprowadzony za pomocą różnych metod, które można podzielić na dwie główne kategorie: metody probabilistyczne i nieprobabilistyczne. Metody probabilistyczne opierają się na losowym doborze jednostek, co zapewnia każdej jednostce w populacji równą szansę na włączenie do próby. Do najczęściej stosowanych metod probabilistycznych należą losowanie prostego przypadku, losowanie systematyczne, losowanie warstwowe oraz losowanie grupowe. Losowanie prostego przypadku polega na losowym wyborze jednostek z całej populacji, co zapewnia reprezentatywność próby. Losowanie systematyczne obejmuje wybór jednostek w regularnych odstępach czasowych lub przestrzennych, co jest użyteczne w sytuacjach, gdy lista wszystkich jednostek populacji jest dostępna. Losowanie warstwowe polega na podziale populacji na jednorodne podgrupy (warstwy) i losowym wyborze jednostek z każdej warstwy, co pozwala na lepsze odwzorowanie struktury populacji w próbie. Losowanie grupowe obejmuje wybór całych grup jednostek, na przykład klas szkolnych, co jest efektywne w badaniach terenowych.

Metody nieprobabilistyczne nie zapewniają każdej jednostce równych szans na włączenie do próby i opierają się na subiektywnym wyborze jednostek przez badacza. Do najczęściej stosowanych metod nieprobabilistycznych należą dobór celowy, dobór kwotowy, dobór wygodny oraz metoda kuli śnieżnej. Dobór celowy polega na wyborze jednostek, które według badacza najlepiej reprezentują populację lub są kluczowe dla osiągnięcia celów badania. Dobór kwotowy polega na ustaleniu kwot dla poszczególnych podgrup populacji i wyborze jednostek aż do osiągnięcia tych kwot, co pozwala na kontrolowanie struktury próby. Dobór wygodny obejmuje wybór jednostek, które są najłatwiej dostępne dla badacza, co jest szybkie i tanie,

ale może prowadzić do błędów systematycznych. Metoda kuli śnieżnej polega na wyborze jednostek, które następnie wskazują kolejne osoby do badania, co jest szczególnie użyteczne w badaniach grup trudno dostępnych.

Ostatecznym krokiem w doborze osób do badań jest rekrutacja uczestników. Proces ten obejmuje komunikację z potencjalnymi uczestnikami, wyjaśnienie celu badania, uzyskanie zgody na udział oraz zapewnienie anonimowości i poufności zebranych danych. Rekrutacja uczestników musi być przeprowadzona etycznie i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz standardami badawczymi.

Dobór osób do badań pedagogicznych jest procesem wieloetapowym, który obejmuje określenie populacji badawczej, decyzję o wielkości próby, wybór metody doboru próby, przeprowadzenie losowania lub wyboru jednostek oraz rekrutację uczestników. Wybór odpowiedniej metody doboru próby jest kluczowy dla zapewnienia reprezentatywności i wiarygodności wyników badania. Metody probabilistyczne, takie jak losowanie prostego przypadku czy losowanie warstwowe, zapewniają większą reprezentatywność próby, podczas gdy metody nieprobabilistyczne, takie jak dobór celowy czy dobór wygodny, mogą być bardziej praktyczne w pewnych sytuacjach, ale wymagają ostrożności, aby uniknąć błędów systematycznych. Etyczne i zgodne z przepisami prawnymi przeprowadzenie rekrutacji uczestników jest niezbędne do uzyskania wiarygodnych i użytecznych wyników badania pedagogicznego.

W przeprowadzonych badaniach autorka pracy zastosowała dobór celowy

Należy liczyć się z faktem, iż celowy dobór osób będzie obciążony dużym błędem i badana grupa może nie być reprezentatywna, przez co uzyskanych wyników nie można będzie zgeneralizować.

W badaniach wzięło łącznie udział 31 nauczycieli – kobiet –

nauczania początkowego.

---

[1] J. Brzeziński, *Metodologia badań psychologicznych*, Warszawa 1996, s. 230-231.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis pisanie prac z pedagogiki - fachowa pomoc w pisaniu prac.